

THỰC TRẠNG VÀ BIỆN PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG HỌC TẬP MÔN GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH CHO SINH VIÊN Ở TRUNG TÂM GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH TRƯỜNG ĐẠI HỌC HỒNG ĐỨC

Đỗ Như Hùng

Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Trường Đại học Hồng Đức
Email: hunggdqpth@gmail.com

Article History

Received: 10/3/2020

Accepted: 26/3/2020

Published: 30/4/2020

Keywords

improving the quality,
defense and security
education, students.

ABSTRACT

Based on the analysis of some situations of studying National Defense and Security Education of students at Center of National Defense and Security Education, Hong Duc University, the article proposes some measures to improve the quality of learning this subject for students in the following aspects: raise students' awareness of the importance of the subject; enhance student self-awareness and increase the use of visual teaching methods to create interest in learning.

1. Mở đầu

Nghị quyết Hội nghị Trung ương 8 khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện GD-ĐT nêu rõ: “Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ phương pháp dạy và học theo hướng hiện đại; phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo và vận dụng kiến thức, kỹ năng của người học; khắc phục lối truyền thụ áp đặt một chiều, ghi nhớ máy móc. Tập trung dạy cách học, cách nghĩ, khuyến khích tự học, tạo cơ sở để người học tự cập nhật và đổi mới tri thức, kỹ năng, phát triển năng lực. Chuyển từ học chủ yếu trên lớp sang tổ chức hình thức học tập đa dạng, chú ý các hoạt động xã hội, ngoại khóa, nghiên cứu khoa học. Đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin và truyền thông trong dạy và học”. Để thực hiện tốt mục tiêu về đổi mới căn bản, toàn diện GD-ĐT theo tinh thần Nghị quyết số 29-NQ/TW, cần có nhận thức đúng về bản chất của đổi mới phương pháp dạy học theo định hướng phát triển năng lực người học và một số Giải pháp đổi mới phương pháp dạy học theo hướng này.

Trong những năm gần đây, Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh (GDQP&AN), Trường Đại học Hồng Đức luôn xác định đổi mới phương pháp dạy học, phát huy năng lực người học là nhiệm vụ trọng tâm hàng đầu nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy môn học GDQP&AN đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế hiện nay. Nội dung GDQP&AN ở các trường đại học rất phong phú và đa dạng, trong đó một trong những đặc trưng nổi bật là hoạt động học tập môn học của sinh viên (SV). Cùng với hoạt động giảng dạy lý thuyết, hoạt động học tập của SV có ý nghĩa quan trọng trong việc nâng cao chất lượng môn học GDQP&AN. Tuy nhiên, phần lớn SV vẫn xem môn học GDQP&AN chỉ là môn học điều kiện để xét tốt nghiệp ra trường cũng như quan niệm rằng môn học này không có nhiều ý nghĩa, không giúp ích nhiều cho bản thân trong quá trình lập nghiệp sau này, do đó mà chất lượng học tập của SV đối với môn học GDQP&AN ở Trung tâm còn hạn chế.

Bài viết khảo sát thực trạng và đề xuất một số biện pháp nhằm nâng cao chất lượng học tập môn học GDQP&AN cho SV ở Trung tâm GDQP&AN, Trường Đại học Hồng Đức.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Khái quát về Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Trường Đại học Hồng Đức

Trung tâm GDQP&AN, Trường Đại học Hồng Đức trực thuộc Trường Đại học Hồng Đức - là một trong 16 Trung tâm GDQP&AN đầu tiên của cả nước, được thành lập ngày 06/01/2005 theo Quyết định số 32/QĐ-CT của Chủ tịch UBND tỉnh Thanh Hoá với nhiệm vụ thực hiện GDQP&AN cho học sinh, SV của các trường đại học, cao đẳng trên địa bàn tỉnh Thanh Hóa với quy mô 10.000 SV/năm.

Đội ngũ cán bộ, giảng viên, nhân viên gồm có 20 người, trong đó có 3 tiến sĩ, 5 thạc sĩ, 9 đại học, 1 cao đẳng và 2 trình độ khác; được tổ chức thành Ban Giám đốc, 2 Hội đồng, 2 Bộ môn và 1 tổ Hành chính hậu cần và kỹ thuật.

Trung tâm thực hiện quản lý tổ chức học tập, rèn luyện toàn diện SV theo quy định của Hiệu trưởng Nhà trường; cụ thể: - Tổ chức quản lý, học tập, rèn luyện, sinh hoạt tập trung tại Trung tâm theo nếp sống quân sự cho SV; - Tổ chức nghiên cứu khoa học, tham gia biên soạn giáo trình, giáo khoa, tài liệu về GDQP&AN; - Bồi dưỡng, tập huấn chuyên môn nghiệp vụ cho giảng viên, cán bộ quản lý; tổ chức hội thi, hội thao GDQP&AN; - Bảo đảm chế độ, chính

sách cho cán bộ, viên chức, giảng viên, nhân viên, SV và người lao động của Trung tâm; - Thông báo kết quả học tập, rèn luyện của SV với đơn vị liên kết; - Thực hiện chế độ báo cáo, sơ kết, tổng kết, khen thưởng và xử lý vi phạm theo thẩm quyền; - Thực hiện các nhiệm vụ khác theo quy định của pháp luật.

Trong những năm qua, Trung tâm đã dạy học và cấp chứng chỉ GDQP&AN cho trên 30.000 SV với chất lượng dạy học năm sau cao hơn năm trước; nhận thức của học sinh, SV về nhiệm vụ quân sự, quốc phòng, âm mưu thủ đoạn chiến lược “diễn biến hoà bình”, “bạo loạn lật đổ” của các thế lực thù địch được nâng cao, sẵn sàng cho nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc.

2.2. Thực trạng học tập môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh của sinh viên ở Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Trường Đại học Hồng Đức

Để đánh giá thực trạng học tập môn GDQP&AN của SV ở Trung tâm GDQP&AN, Trường Đại học Hồng Đức, chúng tôi đã tiến hành quan sát, khảo sát, phỏng vấn giảng viên cùng 100 SV của Trung tâm từ tháng 8/2019-10/2019 và thu được các kết quả dưới đây:

2.2.1. Thực trạng nhận thức của sinh viên về việc học tập môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh

Nhận thức của SV đối với tầm quan trọng, sự cần thiết và trách nhiệm phải học, phải nghiên cứu môn GDQP&AN cũng là một trong những trở ngại rất lớn làm cho việc giảng dạy chưa thực sự được hiệu quả. Nhận thức của SV về tầm quan trọng môn học đối với bản thân, đối với xã hội chưa cao, biểu hiện bởi việc SV không quan tâm đến những nội dung mà môn học truyền đạt, không tập trung nghe giảng, không lấy mục tiêu học tập để nâng cao kiến thức, nâng cao hiểu biết làm trọng tâm; có những bình luận, ý kiến không nên để môn học là học phần bắt buộc mà nên đưa vào các học phần tự chọn, xem việc học tập môn GDQP&AN không có ý nghĩa, không giúp ích gì cho bản thân trong quá trình lập nghiệp sau này. Cho nên, từ nhận thức không thấu đáo dẫn đến hành động không đúng trong quá trình học tập của SV.

Nâng cao nhận thức về tầm quan trọng, trách nhiệm đối với môn học cũng như giúp SV thấy những lợi ích mà môn học đem lại là việc làm rất quan trọng, đây là bước đầu tiên cần phải thực hiện nếu muốn chất lượng dạy và học được nâng cao. Nhận thức có thông suốt, đúng đắn thì sẽ hướng hành động sẽ đúng mục tiêu vì nhận thức là một trong những yếu tố có tác động đến hành vi cá nhân. Hay nói một cách cụ thể là chỉ SV có thể nhận ra rằng việc học tập môn GDQP&AN là trách nhiệm của mình, học là để nâng cao và mở mang tri thức, nội dung môn học với nhiều kiến thức thuộc nhiều lĩnh vực và các giá trị trong môn học đều có thể ứng dụng vào thực tế thì SV mới có cái nhìn thấu đáo, xem việc học tập môn GDQP&AN như một điều kiện cần bổ sung tri thức khoa học và xã hội. Có như thế thì SV mới nhận thức được học tập và nghiên cứu là nhiệm vụ quan trọng cần phải thực hiện.

2.2.2. Thực trạng phương pháp học tập môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh

Phương pháp học tập của mỗi SV có ý nghĩa quan trọng vào việc hình thành, ghi nhớ kiến thức hay hiệu quả học tập nói chung. Qua quan sát, nghiên cứu các phương pháp học tập môn GDQP&AN của SV tại Trung tâm GDQP&AN, chúng tôi nhận thấy, do nhận thức của SV đối với môn học chưa cao dẫn đến phương pháp học tập của SV còn kém hiệu quả, một bộ phận SV vẫn thờ ơ trong việc nghe giảng trên lý thuyết hay ngoài bãi tập thực hành, không tích cực ghi chép, đọc sách tra cứu tài liệu, ý thức làm việc nhóm trong các buổi thảo luận chưa sôi nổi. Điều này ảnh hưởng không nhỏ đến phương pháp tổ chức học tập môn GDQP&AN của SV.

Bảng 1. Kết quả khảo sát phương pháp học tập môn học GDQP&AN của SV

STT	Phương pháp học tập	Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Không thường xuyên	ĐTB	TB
1	Nghe giảng và ghi lại những gì giảng viên đọc chậm	23	36	41	1,82	4
2	Nghe giảng và ghi theo ý hiểu của mình	30	38	32	1,98	1
3	Đọc sách, tra cứu tài liệu để bổ sung bài học	27	40	33	1,94	2
4	Thực hành đầy đủ các kỹ năng thao trường	25	35	40	1,85	3
5	Tích cực trong các buổi thảo luận, thực hành	20	35	45	1,75	5
Tổng		ĐTB ≈ 1,87				

Ghi chú: ĐTB: Điểm trung bình; TB: Thứ bậc;

Thường xuyên: 3 điểm, Thỉnh thoảng: 2 điểm, Không thường xuyên: 1 điểm

Kết quả khảo sát cho thấy, phương pháp SV thường sử dụng khi học là “Nghe giảng và ghi theo ý hiểu của mình” có ĐTB = 1,98 có vị trí cao nhất, sau đó là “Đọc sách, tra cứu tài liệu để bổ sung bài học” có ĐTB = 1,94.

2.2.3. Thực trạng kết quả học tập Giáo dục Quốc phòng và An ninh của sinh viên ở Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Trường Đại học Hồng Đức

Bảng 2. Khảo sát kết quả học tập môn GDQP&AN của SV từ năm học 2013-2014 đến năm học 2017-2018

STT	Năm học	Tổng số	Kết quả				
			Giỏi	Khá	Trung bình khá	Trung bình	Không đạt
1	2013-2014	1496	10	301	786	252	147
			≈ 0,7%	≈ 20,2 %	≈ 52,5 %	≈ 16,8 %	≈ 9,8 %
2	2014-2015	2365	22	427	1163	577	176
			≈ 0,9%	≈ 18,1%	≈ 49,2%	≈ 24,4%	≈ 7,4%
3	2015-2016	1773	33	339	970	286	145
			≈ 1,9%	≈ 19,1%	≈ 54,7%	≈ 16,1%	≈ 8,2%
4	2016-2017	1645	72	563	738	152	120
			≈ 4,4%	≈ 34,2%	≈ 44,9%	≈ 9,2%	≈ 7,3%
5	2017-2018	1001	47	304	449	110	91
			≈ 4,7%	≈ 30,4%	≈ 44,9%	≈ 11%	≈ 9%
Tổng		8280	184	1934	3706	1377	679
			≈ 2,2%	≈ 23,4%	≈ 44,8%	≈ 16,6%	≈ 8,2%

Kết quả khảo sát thực tế cho thấy, sau khi học xong môn học GDQP&AN, SV hiểu và nắm được những nội dung cơ bản về Đường lối quân sự của Đảng, Công tác quốc phòng - an ninh, Quân sự chung, chiến thuật và Kỹ thuật bắn súng tiểu liên AK; nhận thức được âm mưu thủ đoạn của các thế lực thù địch đối với cách mạng Việt Nam, về phòng chống chiến lược “diễn biến hòa bình”, “bạo loạn lật đổ” của các thế lực thù địch; đấu tranh chống lợi dụng vấn đề dân tộc, tôn giáo chống phá cách mạng Việt Nam để giữ vững an ninh, chính trị và bảo vệ toàn vẹn lãnh thổ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Ngoài ra, SV còn được tu dưỡng rèn luyện ý thức tổ chức kỷ luật, tác phong học tập khoa học, có ý thức trách nhiệm với bản thân và tập thể, có động cơ, thái độ đúng đắn từ đó xác định tốt nhiệm vụ học tập và rèn luyện. SV luôn tự hào với truyền thống vẻ vang của dân tộc, từ đó luôn củng cố được niềm tin và khơi dậy tinh thần yêu nước trong bản thân, nêu cao vai trò trách nhiệm của mình trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Tuy nhiên, một số SV xác định động cơ, thái độ trách nhiệm học tập, rèn luyện chưa đúng; thiếu tích cực, chủ động, tự giác trong học tập, rèn luyện; chưa đổi mới mạnh mẽ phương pháp học tập, chưa đào sâu suy nghĩ, tích cực tìm đọc tài liệu tham khảo, chưa mạnh dạn tranh luận; kết quả học tập còn thấp, phương pháp, tác phong còn hạn chế.

2.3. Một số biện pháp nâng cao chất lượng học tập môn Giáo dục Quốc phòng và An ninh cho sinh viên ở Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Trường Đại học Hồng Đức

2.3.1. Nâng cao nhận thức của sinh viên về tầm quan trọng của môn học Giáo dục Quốc phòng và An ninh

Hiện nay, nhận thức về tầm quan trọng của môn học GDQP&AN của SV còn chậm so với mục tiêu, yêu cầu môn học và nhiệm vụ GDQP&AN trong tình hình mới. Vì vậy, nâng cao nhận thức, hoạt động học tập của SV về tầm quan trọng của môn học GDQP&AN được xem là nhiệm vụ quan trọng, là điều kiện không thể thiếu để thực hiện có hiệu quả hoạt động học tập GDQP&AN của SV ở Trung tâm GDQP&AN, Trường Đại học Hồng Đức. Đây là giải pháp quan trọng hàng đầu, làm cơ sở cho việc thực hiện các giải pháp khác.

Thực chất của giải pháp này là trang bị hệ thống kiến thức về tầm quan trọng của môn học GDQP&AN cho SV thông qua sử dụng các hình thức, giải pháp giáo dục để họ nắm vững, hiểu rõ, làm cơ sở cho việc triển khai thực hiện trong thực tiễn. Nâng cao nhận thức cho SV cần tập trung vào các vấn đề như: quan điểm của Đảng, Nhà nước về giáo dục quốc phòng, an ninh; sự cần thiết phải học tập môn học GDQP&AN; tầm quan trọng của môn học trong tình hình các thế lực thù địch đang ra sức chống phá sự nghiệp cách mạng của nước ta hiện nay; yêu cầu, nội dung, chương trình của môn học GDQP&AN cho SV... Trên cơ sở nhận thức thấu đáo, tích cực, năng động, sáng tạo trong thực hiện các hoạt động học tập môn GDQP&AN, từ đó góp phần nâng cao ý thức trách nhiệm của SV trong học tập.

Nâng cao nhận thức cho SV về tầm quan trọng của môn học GDQP&AN có thể được thực hiện bằng nhiều cách thức, biện pháp khác nhau. Cụ thể, Bộ môn có thể thực hiện bằng các hình thức, biện pháp như: phổ biến, tuyên

truyền quan điểm, chủ trương đổi mới giáo dục của Đảng, Nhà nước; thông qua buổi chào cờ, sinh hoạt tập trung; thông qua trao đổi, chia sẻ giữa các cán bộ, giảng viên với SV và thông qua hình thức tự học, tự nghiên cứu...

Như vậy, để giáo dục nâng cao nhận thức cho SV về tầm quan trọng của môn học GDQP&AN có thể được tiến hành với nhiều hình thức, biện pháp khác nhau. Điều quan trọng là SV phải xác định rõ vị trí, vai trò và trách nhiệm của mình, có nhận thức đúng đắn, đầy đủ, sâu sắc về tầm quan trọng của môn học GDQP&AN và tích cực tổ chức thực hiện trong thực tiễn hoạt động GD-ĐT tại trường.

2.3.2. Nâng cao tính tự giác học tập cho sinh viên

Để nâng cao nhận thức, tính tự giác của người học thì giảng viên cần thực hiện các nội dung sau:

- Giúp SV hiểu được vị trí, vai trò và ý nghĩa của tự học, các hoạt động tự học cũng như các yêu cầu của việc tự học đối với bộ môn GDQP&AN trong buổi đầu khi giới thiệu môn học, đồng thời cần chuyển cho SV đề cương chi tiết môn học để người học tiện theo dõi.

- Nội dung truyền đạt, phương pháp giảng dạy phải phù hợp với tính đặc thù của đối tượng SV theo các ngành học vì mỗi ngành nghề mà SV theo học sẽ có tính cách, đặc điểm, nhận thức, phương pháp học tập khác nhau. Bản thân giảng viên phải không ngừng trau dồi kiến thức cả về lí luận lẫn thực tiễn của nhiều lĩnh vực, giỏi chuyên môn và kiến thức xã hội mới có thể truyền đạt nội dung phù hợp với từng ngành.

- Giảng viên phải là người giữ vai trò khơi gợi, định hướng cho SV học tập, nghiên cứu những vấn đề mà họ đang quan tâm, từ đó SV có thể tự rèn luyện được khả năng tư duy, sáng tạo; thói quen tự học, tự tìm hiểu và trang bị kiến thức cho bản thân. Đây là yếu tố quyết định chất lượng học tập, chất lượng đào tạo.

Tuy nhiên, dù biện pháp nào đi nữa thì để nâng cao chất lượng giáo dục, bên cạnh vai trò quan trọng của người dạy thì yếu tố người học cũng không nên xem nhẹ, cần đặc biệt chú ý đến nhận thức học tập vì nó thể hiện sự thỏa mãn với những gì mà môn học mang lại cho họ. Để có nhận thức học tập, người học phải tự ý thức được hoặc cần có sự giúp đỡ từ nhiều phía để nhận thức được rằng việc học trước hết là cho bản thân mình và chính mình là người phải biết cách để đưa những gì đã được học vào thực tế, biết biến kiến thức chưa khai phá thành tài sản riêng bằng quá trình tự nghiên cứu.

2.3.3. Tăng cường sử dụng phương pháp dạy học trực quan để tạo hứng thú trong học tập cho sinh viên

Dạy học trực quan là phương pháp được sử dụng phổ biến trong dạy học môn GDQP&AN, không chỉ có trong các nội dung huấn luyện kĩ, chiến thuật, công tác quốc phòng mà còn được dùng rộng rãi trong các nội dung về đường lối, nghệ thuật quân sự. Đây chính là cách thức sử dụng phương tiện, đồ dùng trực quan trong dạy học nhằm đẩy mạnh hoạt động nhận thức của SV, giúp cho việc lĩnh hội và vận dụng các nội dung môn học một cách thuận lợi, vững chắc. Giải pháp này có thể tiến hành bằng các phương pháp như: trình bày trực quan, làm mẫu, quan sát,... Vận dụng tốt các phương pháp dạy học trực quan nêu trên thì hiệu quả trong nhận thức của người học đối với các nội dung mà giảng viên trình bày sẽ được nâng lên, SV sẽ biết tự tư duy, tự nghiên cứu nội dung bài học trên lớp, tạo được hứng hơn trong học tập.

3. Kết luận

Để phát huy tính tích cực trong hoạt động học tập của SV đối với môn học GDQP&AN đòi hỏi phải có một kế hoạch cụ thể, toàn diện, có sự phối hợp chặt chẽ của gia đình, nhà trường và xã hội để SV có cách nhìn thấu đáo với mục tiêu, nhiệm vụ mà môn học đem lại cho bản thân, qua đó người học có thể phát huy khả năng tư duy sáng tạo, có động lực, ý chí phấn đấu cao trong học tập, từ đó chất lượng môn học được nâng lên. Trên đây là một số biện pháp góp phần nâng cao chất lượng học tập của SV Trường Đại học Hồng Đức đối với môn học GDQP&AN, giúp các em có thái độ đúng đắn và ý thức cao trong học tập.

Tài liệu tham khảo

Bộ GD-ĐT (2005). *Phương pháp giảng dạy môn Giáo dục quốc phòng - An ninh*. NXB Quân đội nhân dân.

Bộ Quốc phòng, Trường Sĩ quan Lục quân I. *Giáo trình lí luận tổ chức phương pháp huấn luyện quân sự*. Trường Sĩ quan Lục quân I.

Đặng Vũ Hoạt, Hà Thị Đức (2003). *Lí luận dạy học ở đại học*. NXB Đại học Sư phạm.

Lê Ngọc Cường, Lê Doãn Thuật, Tạ Ngọc Vãng (2014). *Giải thích từ ngữ Giáo dục Quốc phòng và An ninh*. NXB Giáo dục Việt Nam.

Ngô Đăng Vinh (2019). *Một số biện pháp nâng cao hiệu quả học tập môn học Giáo dục quốc phòng và An ninh cho sinh viên Trường Đại học Kinh tế Nghệ An*. Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt kì 3 tháng 5, tr 265-268.

Thái Duy Tuyên (2001). *Giáo dục học hiện đại*. NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.

Trần Khánh Mai (2019). *Một số giải pháp nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng, an ninh cho sinh viên đại học hiện nay*. Tạp chí Giáo dục, số 446, tr 14-19.